

Slovenski dom

Štev. 123

V Ljubljani, v ponedeljek, 31. maja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino n. 1100

Bombe di grosso calibro su Biserta

15 velivoli nemici abbattuti

Il Quartiere Generale delle forze armate comunica:

Bombardieri pesanti germanici sganciavano questa notte sul porto di Biserta bombe di medio e grosso calibro.

L'isola di Pantelleria è stata ripetutamente attaccata da velivoli nemici dodici dei quali risultano distrutti dalle batterie ca.

Sono stati pure bombardati, senza danni di rilievo, S. Anteo e dintorni di Cagliari; le artiglierie della difesa hanno abbattuto due velivoli caduti uno in mare e l'altro presso Mercureddu.

In combattimento con nostri cacciatori uno >Spiffirec< precipitava al suolo presso Trapani.

Vojno poročilo št. 1100

Težke bombe na Bizerto

15 nasprotnikovih letal sestreljenih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1100 pravi: Nemški težki bombniki so na pristanišče v Biserti nočjo metali bombe srednje in velike mere.

Otok Pantelleria so večkrat napadli nasprotnikova letala, od katerih kaže, da jih je protiletalsko topništvo sestrelilo 12. Brez omembe vredne škode sta bila bombardirana S. Anteo in okolica Cagliarija. Obrambno topništvo je zabilo dve letali, od katerih je eno padlo v morje, drugo pa blizu Mercuredda.

V boju z našimi lovci je blizu Trapanija treščilo na tla eno letalo vrste >Spiffirec<.

Moški odgovor italijanskih vojnih invalidov na angleške grožnje, vabe in obljube

Rim, 31. maja. s. Včeraj zjutraj je bilo v veliki dvorani osrednjega doma vojnih pohabljenec veliko zborovanje, pri katerem so bili navzoči: podtajnik Cucco v imenu tajnika stranke, podtajnik v predsedstvu vlade Rossi, podtajnik v korporacijskem ministertvu Baccarini, zastopniki vseh vojnih združenj, mladinskih organizacij, strnjene skupine novih pohabljenec, nosilcev zlate kolajne, slepcev, družin padlih vojakov ter ogromna množica vojnih pohabljenec. Voditelj italijanskih vojnih pohabljenec Carlo Del Croix je imel govor za vse člane, ki so poslušali govor tudi po radiu v invalidskih domovih in fašističnih domovih. Preden je Del Croix začel govoriti, so bili blagoslovljeni praporki skupin rimske zveze. Nato je imel tale govor:

Italijanski pohabljenec!

To je naše tretje zborovanje od začetka vojne. Danes nismo več sami, kajti naše rane niso samo tiste, ki jih čutimo v svojem usmiljenju, pač pa tudi tiste, ki izvirajo iz razdejavanja mest, ki nosijo naše ime, ker so bila deležna naše usode. Mi vojaki, ki smo pripravljali svoje besede in svoja dejanja podpreli s težo krvi, vemo, da ljudstvo ljubi rešeno, iz katere se hrani njegova strast, ne pa lahkomiselnosti, udobja ali pohlepa. Tega nič ne more omajati in prisiliti. Ljudstvo zahteva strogo disciplino, toda prezira pa nespametne navdušene, ki razpisajo svoj pogum in se ne ozirajo na bolečine drugih. Zahteva mirnost, ki ne pozna nevarnosti in pomanjkanja.

Začela se je druga vojna, vojna ljudstva, ki brani svojo lastno nedotakljivost, če že ne lastnega življenja; ki se ni vdajalo lahkoživim zabavam in prijetnim mamilom, glede katerih je utrjeno in bo

vedno močnejše. Nihče ne more ločiti svoje usode od usode skupnosti, kajti vojna je v prvi vrsti skupen narodov in vdanosti ter vzajemnost nalog in odgovornosti. Nasprotnik je tisti, ki obljublja razliko med državljani in državljani ter med vladami in narodi in s temi reči uganja svojo igro. Toda takšno razlikovanje imamo mi za ničeno in prazno.

Ljudstvo dokaže svojo zrelost in čast, kadar ne išče izven sebe vzrokov in zdravil za svoje bolečine, kadar ne poskuša izogibati se stvarim in se ne sklicuje na olajševalne okoliščine za tisto, kar je hotelo in sprejelo.

Potrebno je, da vsi poznajo grožnje, pogoje in vzpodbude nasprotnikov, da bo lahko sleherni po vesti nanje odgovoril. Grožnja je v rušenju, ki se že uresničuje nad nekaterimi našimi najstarejšimi, najlepšimi in najsvetejšimi mesti. Obljuba se tiče svobode, za katero naj dajemo poroka vojaške posadke in pravičnost vojaških sodišč, o katerih je nasprotnik z vsoto krutostjo, za katero smo mu hvaležni, povedal, da jih misli vsiliti premaganim, kakor da bi še kdo izmed nas zaradi dediščine preteklosti ohranil elast po sužnosti. Vzodbujanje pa se nanaša na upor, kakor da bi se narod, ki je večkrat planil na nož zaradi vojne, mogel sedaj vreti v vdajo. Kajti to vzodbujanje pomeni vdajo mesto vdora in zasledbe. To edino prilikost nam nudi praktični narod, ki ga tudi v vojni vodi trgovska miselnost.

Edino mi smo pravi sodniki o vprašanjih našega notranjega življenja in nismo navajeni stalno navajati fašizma kot varuha naše časti in odlik. Čutimo pa danes dolžnost, da vnovič poudarimo svojo zavest o odgovornosti. Fašizem ni trenutna prikažen, temveč doba naše zgodovine. Zgodovine pa ni mogoče niti zanikati, niti izbrisati. Nihče se je ne more sramovati kot nečesa tujega. Kdor bi fašizem hotel podreti, nosi njegova znamenja v sebi. Če dejstvo, da je ta obsežna vojna zvezana z njegovim imenom, zadošča, da odmerimo njegov pomen za bodočnost, ki presega vse sedanje stiske.

Kar se tiče tujega nadvladja, ki grozi Rimu, pa mi odgovorjamo iz mesta, ki je večno, a ne zaradi svoje sile, ki je večkrat upadla, pa se spet dvignila, temveč zaradi svojega poslanstva, ki tiči v tem, da mora obvarovati pravičen odnos med vero, moralno in pravico. Zaradi tega se ne bojim bodočnosti. Za sedaj pa zadoštuje, ako omenimo, da smo v vojni zaradi pakta, ki zadeva našo vojaško čast in našo naravno zvestobo.

Tisti, ki vabijo, naj se uničimo, so isti ljudje, ki so v prejšnji vojni obtoževali odpada Rusijo, kjer se je z notranjim izrodkopavljanjem posrečilo pripraviti pogoji, ki pojasnjuje, zakaj so lomili pogodbe. To so isti, ki jutri ne bodo odpustili Franciji vsega tistega, o čemer danes ne govorijo, in bodočnosti tega naroda ne bo težil samo poraz, temveč tudi vdaja, ki ne bo rešila niti obvarovala ničesar, kar dejstva dokazujejo in bodo še dokazovala. Zlasti pa imamo tu zgled sovražnika, ki je bil premagan in zapuščen in se pod težo ruševin ni samo upiral, temveč tudi odbijal vse razgovore z zmagovalcem, ki pa ni zahteval njegove vdaje. Če si drzne danes predlagati nam, kar je sam zavrgel, potem skrbimo, da se njegovo bahanje ne bo sprevrglo v našo sramoto. Jadikovali ne bomo, ker znamo trpeti, in menimo, da smo na varnem med svetimi rimskimi zidovi. Ljudstva, ki vse tvega in v razrušenih mestih toliko prenaša, nimamo časa poučevati, ker se zavedamo, da govorimo narodni, ki ga je sovražna usoda vedno prisilila, da se je moral boriti do zadnjega.

Italijanski pohabljenec, mi nimamo moči in tudi ne namena, da bi naš glas odmeval v nasprotnem taboru, pa vendar zahtevamo, da bi bilo prihranjeno nepotrebnost laskanje in cenene žalitve narodu, ki so mu vsi več ali manj dolžniki; narodu, ki je znal navzlic svoji bedi in revščini tolažiti in bogatiti ves svet. Da je prišlo do te vojne v trenutku, ki ni obetel najboljših pogojev za nas,

je bilo takoj priznano, a že tri leta zama priča-kujejo našega padca. Dejstvo je, da je ta narod po največji zmagi nenadoma danes ostal trden in mirnodušen v nesreči, pa naj poreče kar koli kdo, ki nas ne pozna ali noče razumeti. Ta narod čuti, da mu ne bodo prav nič poklonili, kar mu gre po vsej pravici, in da zama čaka na pravičnost tistih, ki so dajali lažne obljube, ko se kri iz skupnega boja še ni posušila. Ne poznajo naroda, ki spoštuje samega sebe zato, da bi ga spoštovali drugi in da bi čutili v stari plemenitosti isto obveznost, tudi če ne bi imel drugih dolžnosti. Zakaj naš zadnji pastir je plemenitejši kakor pa najnovejši kralji, ki jih je posvetilo hrupno bobnanje po enodnevnih mestih. Dovolj je, da človek vidi mirnodušnost tega ljudstva, ki sprejema življenje in smrti s isto vernostjo, s katero mu je narava dala njegove bajne svetlinje, njegovi zgodovini pa velike dogodke ogroženih dežel, ne zato, da bi lahko videl razliko med bogastvom in plemenitostjo.

V tej vojni, polni nepočakanih dogodkov, se je izkazalo, da dogodki sledijo višji volji, da je zgodovina previdnost, kakor je življenje poslanstvo, in da bo bodočnost tistih narodov, ki so v menjavi usodi pokazali manj ošabnosti in več čistiljivosti. Naj bo usoda, ki pritiska s silo na nas, kakršna koli; bolj ko bo Italija zasovražena in prizadeta in bolj ko bo prizadeta po žalitvah, bolj ponosni bomo na svoje ime in prepričani o svoji bodočnosti.

Govor Carla del Croixa so navzoči pogosto ustavljali z bučnim odobravanjem, za konec pa je sledilo silno ploskanje, ki se je še stopnjevalo, ko je podtajnik stranke Cucco odredil pozdrav Kralju in Cesarju ter Duceju.

Vladar in kneginja Piemontska v Livornu

Livorno, 29. maja. s. V Livorno je dospel danes Nj. Vel. Kralj in Cesar, ki je obiskal kraje, nad katerimi se je znesel sovražni bes. Kralj in Cesar se je podal nato v civilno bolnišnico, kjer je obiskal ranjene zaradi letalskega napada in je imel za vse besede skrbnega zanimanja in voščila. Livornsko prebivalstvo je prirejalo vladarju vroče zahvalne manifestacije.

Livorno, 31. maja. s. Nj. kr. vis. princezinja Piemontska je nepričakovano dospel v Livorno, kjer je obiskala ranjene po zadnjem sovražnem letalskem napadu ter se ljubeznivo zanimala za usodo vseh posameznikov. Kot vrhovna nadzornica prostovoljnih bolničark Rdečega križa se je princezinja zanimala tudi za službo bolničark, ki so se izkazale z vnebo in požrtvovalnostjo. Potem se je odpravila v mestne predele, ki so največ trpeli, ter se ustavljala pri prizadetih družinah in jih s toplimi besedami tolažila. Iz Livorna se je odpravila v vojaško bolnišnico v Calambroneju in nato še v civilno bolnišnico v Pisi.

Vesti 31. maja

Turska zbornica je odobrila nov kredit 1200 milijonov turških funtov za obrambo.

Po vsej Španiji je zavladala huda vročina. Suša ogroža poljske pridelke.

Angleško pomorsko poveljstvo je do sedaj priznalo izgubo petih topničark, ki so bile potopljene v bitki z nemškimi lahкими pomorskimi edinicami pri Dunkerqueu.

Petega junija bodo morali biti na Japonskem zaprti vsi javni lokali, gledališča, kinematografi in restavracije zaradi pogreba admirala Jamamota.

Za vrhovnega japonskega poveljnika na Filipinih je bil imenovan generalni poročnik Sigonori Kuroda.

Sovjetski napadi ob Kubanu in pri Lisičansku zavrtnjeni

Čiščenje v zaledju končano — Angleško letalstvo je pri strahovalnih
napadih izgubilo 57 bombnikov — Nemške podmornice so potopile
15 ladij s skupno 90.000 tonami

Hitlerjev glavni stan, 31. maja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na vzhodnem odseku kubanskega mostišča in in na področju pri Lisičansku je sovražnik začel krajevne napade ob podpori močnega topniškega ognja, ki so bili v protinapadih zavrtnjeni.

Nastop proti boljševiškim tolpom v zaledju srednjega odseka bojišča je bil uspešno zaključen. Obkoljena skupine tolpe so bile uničene, pri tem pa je bilo zaplenjenih 74 skladišč z velikimi zalogami živil in mnogim orožjem.

Z ostalega vzhodnega bojišča poročajo o uspešnem delovanju nemških napadalnih oddelkov.

Za lov na podmornice uporabljene enote vojne mornarice so potopile v Finskem zalivu sovjetsko podmornico.

Oddelki sovražnih letal so včeraj podnevi napadli bretonsko mesto Rennes, kakor tudi nekatera oporišča ob atlantski obali in bombardirala ponoči več zahodnonemških krajev. Povzročena je bila deloma večja škoda na poslopih. Prebivalstvo, posebno v Wuppertalu, je imelo izgube. Po doslej razpoložljivih vesteh je bilo sestreljenih 57, po večini štirimotornih sovražnih letal. Izgubili smo štiri lovce.

Nemška težka bojna letala so obstreljevala v noči na 30. maja ponovno pristaniško področje Bizerte.

V včeraj javljeni bitki nemških zaslišnih oboroženih sil z oddelkom angleških brzih čolnov so se naši uspehi še bistveno povečali, kajti sovražnik je skupno izgubil pet brzih čolnov, dva na-

daljnja pa sta bila hudo poškodovana in sta začela goreti.

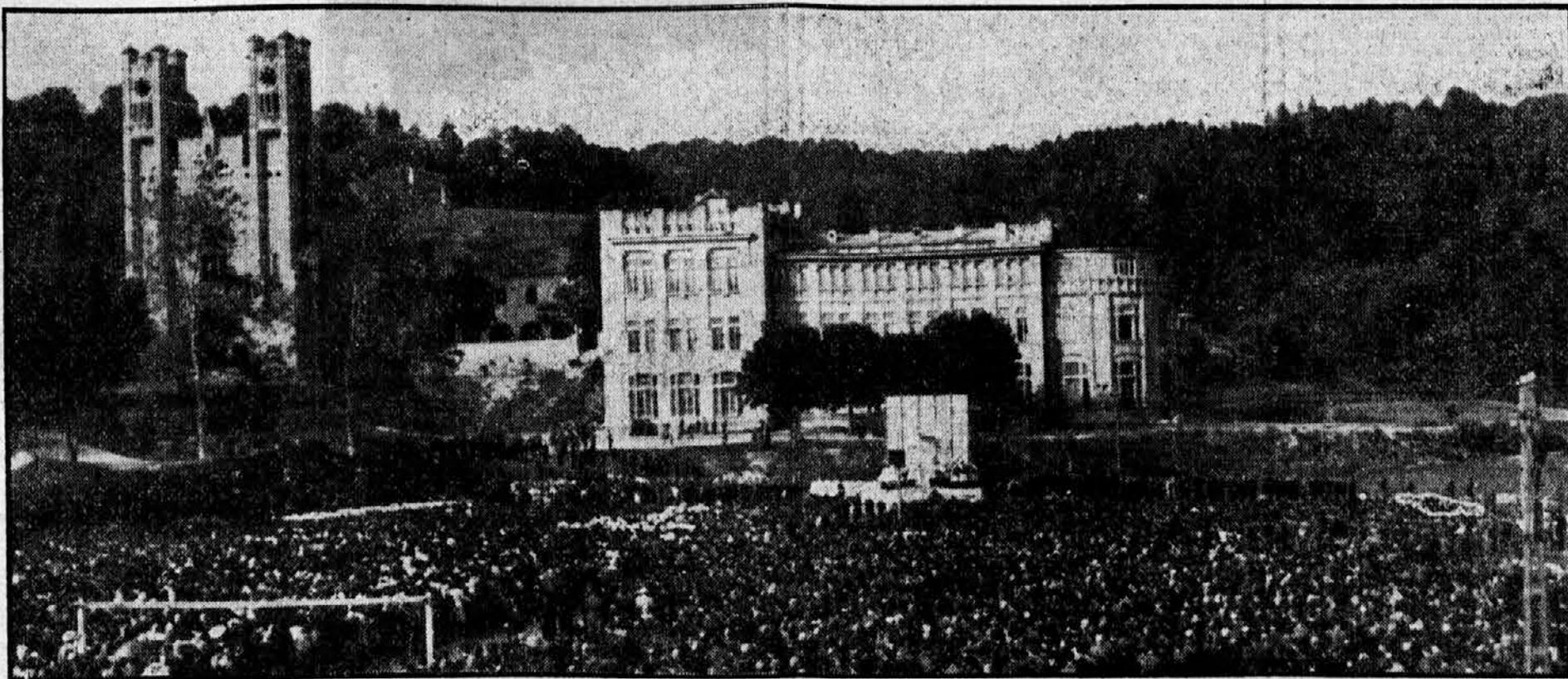
Naše podmornice so bile zadnje dneve na severni min južnem Atlantiku v hudih borbah z ladijskimi sprevedu, ki so jih naše posadke na podmornicah vodile z drznim napadalnim duhom in najhujšo zagrizenostjo. Potopile so 15 ladij s skupno 90.000 tonami.

Zavezniki ne poznajo odporne sile Italije

Bukarešta, 31. maja. s. Romunski list >Porunca Vremii< je v svojem uvodniku pisal o utvarah, katerim se že dalj časa vdajajo angleški in ameriški demokratični voditelji glede odporne sile Italije. List pravi, da se zavezniki hudo motijo, če podcenjujejo čustva, nprave in stvarne sile Italije. Zgodovina je dala temeljit nauk narodom, ki so zaupali v angleško velikodušnost, in italijanski narod je preveč pameten, da bi tega ne vedel. Churchill se ziblje v zmotnih sanjah, zakaj njegove besede ne bodo našle odmeva.

Seznam padlih romunskih poveljnikov

Bukarešta, 31. maja. s. Včeraj je romunsko vrhovno poveljstvo objavilo drugi seznam izgub na vzhodnem bojišču. Seznam navaja imena 41 polkovnikov, in sicer 25 pehotnih, 7 konjeniških in 8 topniških polkovnikov, ki so padli v bojih na čelu svojih čet.

Pogled na jedro ljubljanskih množic, ki so se v soboto popoldne v spokorni procesiji zgrnile pred podobo Marije Pomagaj na Rakovniku.

25.000 Ljubljancev pred brezjansko Marijo na Rakovniku

Nepozabni prizori s sobotne spokorne procesije in s slovesnosti na Rakovniku, kjer so ogromne množice ljubljanskega prebivalstva slovesno dokazovale, da so v tistem taboru kakor vse slovensko ljudstvo — v taboru Kristusovem — Eksc. Visoki komisar pri slovesnosti

Ljubljana, 31. maja.

Izmed vseh množičnih verskih manifestacij, kar jih je naše središče, Ljubljana, doživelo — in teh je bilo zadnji dve desetletji nekaj! — je bila sobotna spokorna in pravna procesija versko ter kolikor je katoliška vera bistven pogoj našega ljudstva še v tem oziru najpomembnejša. V soboto je v nešteti tisočih in tisočih za križem, znamenjem trpljenja, a tudi odrešenja, stopala vsa Ljubljana, velika in mala, slavnostna in neznatna, bogata in uboga, pregrešna in dobra, skratka taka, kakršna je. Tista Ljubljana, ki je v preteklosti tako pogosto hodila druga pot kakor pa ostalo slovensko ljudstvo. Zlasti smo to bridko resnico čutili zadnji dve leti, odkar je naše ljudstvo doživljalo in še doživlja organizirani naskok sodobne Antikristove vojske — komunističnega brezboštva — na svoje najvišje vrednote, zlasti na vero, njene svetinje, njena izročila in svetišča. Ko so med napadi tega sovražnika goreli slovenski domovi, stoletne zibelke in ognjišča tiste vere, katero je v soboto kleče pred brezjansko podobo izpovedovala tudi Ljubljana; ko so se skrunile cerkve, ko so padali spoznavalci, se nam ustvarjali mučenci in raski junaki boja za vero, je Ljubljana žal le nepogosto in predolgo bila brezbrizna, hlad-

sv. rožni venec, prepevalo Marijine pesmi in odpevalo litanije Matere božje, ki so jih vodili pevci cerkvenega zbora. Po mestnih ulicah so se čez trge zlivali mogočni akordi ljudskih Marijinih pesmi in z vseh strani Ljubljane so se zgrinjale tisočglave množice vernikov v ljubljansko spokorno procesijo.

Iz Kosez, Šiške in Bežigrada

Tudi iz teh župnij so hiteli verniki kar v največjem številu v procesijo. Kjer koli si se ozrl, povsod si lahko videl, kako so v sprevodih stopali za duhovščino v sveti resnosti in v zbrani molitvi ljudje vseh stanov, mladina in tudi onemogli starci ter ženske.

Iz Kosez se je razvila procesija ob 14.40 in se pomikala po Podtuški, Šišenski, Vodnikovi in Celovski cesti ter se priključila veliki šišenski procesiji, ki se je razvila izpred cerkve in se razvrstila po Mažuraničevi, Verovškovi, Gasilski cesti, Celovski cesti in pa Miklošičevi cesti, ter se pridružila Bežigradčanom, pomikajočim se po Bleiweisovi, Masarykovi in Miklošičevi cesti na Marijin trg in trimostje čez Pogačarjev in Vodnikov trg, kjer se je priključila šempetrski.

močno Tvoje je Sreč!

Varuj našo domovino.
Sreč Tvojem, premila Mati,
posvetimo se zdaj vsi,
rod slovenski za Bog prenovi,
reši grešnih nas vezile

In upanje je bilo za milostne podobice, s katere je Mati blagoslovljala skrušeno ljudstvo.

Procesije so se zvrstile v eno na Starem trgu

Mogočna procesija šentjakobske župnije se je razvila izpred cerkve že ob tri četrti na 3 in šla na čelu spokorne procesije.

Vse te tisočglave množice so se prav za prav razvrstile, šele ko so se po točno določenem redu zgrinile in združile v

mogočno reko vernikov

ki so se v tisočih šesterostopih zgrinjali po Karlovski in Dolenjski cesti proti Rakovniku. Mnogo Marijinih častilcev iz vse naše domovine je že romalo po teh ulicah k Mariji Pomagaj na Rakovnik, toliko ljudstva iz Ljubljane same kot v sobotni popoldanski spokorni procesiji pa se še ni zbralo nikoli. Ob 2 popoldne (začetek procesije na Viču) pa do tritret na 6 (zaključek procesije iz župnije Marijinega Oznanjenja na Rakovniku) so odmevale po ljubljanskih ulicah Marijine pesmi in je donela glasna molitev vernega ljudstva, ki se je zvrstilo za svojim župnim pastirjem s Križanim in duhovščino ter romalo za podobo naše Kraljice po namenu svojega nadpastirja na Rakovnik. V procesiji ni bila samo nešteta mladina vseh ljubljanskih ljudskih, strokovnih in srednjih šol, ne samo dekleta in ženske, večeršnje procesije so se zlasti polnoštevno udeležili možje in fantje, stebri slovenskih družin, akademska mladina, naše vseučilišne in najodličnejši predstavniki našega javnega življenja kakor tudi najskromnejši, toda po sreči in duši najbogatejši — reveži in onemogli.

Ljubljana je že videla pred sobotno ljudsko pobožnostjo mnogo drugih veličastnejših verskih slovesnosti, toda nobena dosedanja ni bila tako pomembna kot prav spokorna procesija s podobo Marije Pomagaj na Rakovnik. Ali niste videli resnih mož in fantov, ko so zbrano molili v procesiji sv. rožni venec? Ali niste prisluhnili mogočnemu odmevu Marijinih pesmi, ki so jih pele množice, daso ogrele in ganile mnoge v hišah ter jih zvale v procesijo? Vse je hotelo za Marijo, vse je prepevalo in kakor ena sama molitev je donela preko ljubljanskih ulic tja čez ljubljansko poljo, čez našo zemljo Marijina pesem: »O Marija, Ti pomagaj nam! Marija je vabila in od številnih gledalcev na pločnikih so ostali le

reveži, invalidi, starci, pohabljeni z varuhi in matere z malčki

Tudi ti so prišli in se z zaupanjem in z molitvijo klanjali milostni podobi. Hoteli so videti podobo naše Marije Pomagaj! In ko so jo videli, so bili srečni!

Tako je zaupanje v brezjansko Marijo

Pri Karlovškem mostu je ždela na stolčku 87-letna starka. Skrušena in zmučena ženica, ki je v trpljenju in boli tolikokrat pohitela k Mariji Pomagaj, je ob novici, da bodo nosili v procesiji Njeno podobo, zbrala še poslednje moči, da so jo

Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman nese križ na čelu stolne procesije.

lahko nesli k mostu. 5 ur je ždela na stolčku in vsa hrepenela po trenutku, ko jo bodo prinesli mimo. In ko jo je zagledala na okrašenem postavku pod baldahinom, ozaljšano s cvetjem, je od sreče in ganjenosti zaihtela, njene usnice pa so šepetale kratko molitev: »Marija, pomagaj!«

In sličnih ganljivih prizorov je bilo mnogo in le redki so mogli skriti solze.

Korotano vozič so lepo uredili

Korotano vozič na Rakovniku (100x120 m — prostora za 40.000 ljudi) so za to priliko posebno lepo uredili.

Na zgornji strani stadiona pred salezijanskim zavodom so postavili lep oltar, na katerega je vodilo z igrišča posebno leseno mostičko, zagrnjeno z zelenjem. Na belem oltarju je bilo 12 simboličnih križev (12 apostolov), navpično pa je krasilo oltar 6 rdečih stebrov. Vse prostor v stadionu je bil razdeljen na odseke za posamezne župnije in druge skupine. Na levi strani oltarja je bil prostor za številne pevske zbornice in bogoslovce, pred oltarjem za škola in njegovo asistenco, na desni pa za akademsko mladino. Prvo polovico stadiona je preizkušeni glavni rediteljski vodja Ivo Ker-

Svoji ljubljani brezjanski Materi v pozdrav!

Spet nove sile so planile v nas, odkar imamo Tebe v svoji sredi; nov up se vžgal je, draga Mati, nam, saj smo tako sami bili v tej svoji bedi. Sedaj si ti pri nas, ti, Mati naša — ne veš, kako po tebi vsi smo hrepeneli! — Očeti naš, matere potrte, ah, saj ne veš, kako smo te želeli! In prišla si! Kaj bi počeli sami? ti naše križe si najbolj poznala; v veseljih časih se smehljala z nami in v bridkih urah z nami si jokala. Saj vedeli smo, da si nekje, da hrepeniš po nas in bridko vzdihneš, da s svojo dobro, milostno roko nam lahko spet solze z oči obrišeš. Veš, z robci belimi smo ti v pozdrav mahali, preveč ljubezni se je v nas nabralo, preveč solza v oči — saj veš! Kaj bi ti pravil! Srce največ povedati je tiho znalo. Zdaj k tebi v vas hodili bomo, veš, vsak dan, Ne hodi od nas! Pri nas ostani, Mati! Saj bomo pridni! Le naročaj tvoj nam da, da se spočijemo. Ah — Mati!

Mauser Karel

navner, na čigar ramah je slonela vsa teža organizacijske in rediteljske službe, določil za šolsko mladino — na levi za žensko, na desni za moško — prostor okoli nje pa za ženske redove. Ostali prostori so bili določeni za ljudstvo, ki se je prav tako razvrščevalo po skupinah in po posameznih župnijah.

Red v procesiji sami je vzdrževalo 650 rediteljev, med procesijami pa je bilo še 800 pomožnih rediteljev. Na stadionu in tudi na cestah, kjer so se pomikale procesije, so bile sanitetne skupine, vedno pripravljene nuditi prvo pomoč.

Tisoči se zgrinjajo na Rakovniški stadion

Pet minut pred pol 4 je prva prišla na rakovniški stadion šentjakobska procesija (odhod pri Sv. Jakobu ob 14.45). 150 rediteljev na stadionu je takoj razvrstilo. Župniki s križem (10 far — 10 križev) so se razvrstili v ospredju. Reditelji so se morali zaradi ogromne množice ljudstva ravnati posledno po navodilih kajti kmalu so ugotovili, da se bo zbralo na stadionu več ljudi, kakor so predvidevali. Vse pa je bilo tako urejeno, da so se procesije razvijale, pa tudi vezale in združevale v mestu in se zgrinile na stadion v najlepšem redu. Ob tritret na 4 je prispela na stadion trnovska procesija (odhod iz Trnovca ob 14.40), pet minut pred četrtjo pa že procesija z Viča (odhod z Viča ob 13.50). Ljudstvo je med vso procesijo molilo sv. rožni venec, prepevalo litanije Matere Božje, vmes pa Marijine pesmi. Ob 4 se je zbralo na prostoru že toliko ljudstva, da so uporabili ojačevalce in z njimi dajali navodila. 6 duhovnikov je pričelo moliti sv. rožni venec, ljudstvo pa je po končanem desetihah pelo Marijine, zlasti smarične pesmi.

Marija Pomagaj prihaja

Malo po 4 uri se je bližala Rakovniku stolna procesija, ki jo je vodil škof s križem (odhod od stolnice ob 15). Odmevi petja stolnega zbora so oznanili, da prihaja Marija Pomagaj. Zvonovi v rakovniški cerkvi so tokrat vse nekako bolj slovesno zadoneli, preko stadiona pa je iz ljudskih sre privrela glasna pesem hrepenenja po Mariji. Vse je pelo — malčki, mladina in starci:

Ti, o Marija,
naša Kraljica
Ti besednica
revnih sirot,
k Tebi hitimo,
se Ti zročimo,
Tebe častimo,
polno dobrot

Šest minut po 4. so bogoslovci prinesli na prostor Marijino podobo. Vsakemu udeležencu bo ostal v neizbrisnem spominu trenutek, nikdar pozabljen: ko je ljudstvo zagledalo ljubljeno podobo brezjanske Marije, je pokleknilo, iz množice so matere roke dvigale otroke, da bi jih blagoslovila Marija. Vse drugače kakor prej je iz srca in duše vrela pesem: »Marija, pomagaj in reši nas!« Odpelji so odmevali preko ulic daleč po okolici in mestu, od koder so se valile nove množice ljudstva.

Marijino podobo in baldahin, ki ga je zibal lahen vetrič, kakor da narava sama pozdravlja Mater svojega Stvarnika, so nesli na oltar, pred njo je nato molil škof s svojim spremstvom. Med tem časom so prihajale nove množice in vse ljudstvo je pelo hvalnico in prošnje pesmi Mariji:

Marija, pomagaj nam Ti!

Litanije M. B. z ljudskim petjem

Po prihodu moščanske procesije (ob 4.22) na stadion (odhod iz Moste ob 14.18), so se pričele slovesne litanije M. B., ki so jih peli bogoslovci, vse ljudstvo je odpevalo pod vodstvom stolnega kanonika dr. Franca Kimovca. Pred stadionom se je zbrala kljub redni razvrstitvi ljudi ogromna množica, ki je čakala, da se uvrsti v procesijo in pride na slavnostni prostor. Ob 4.35 je pričela prihajati na Rakovnik procesija največje ljubljanske — šempetrske župnije (odhod od sv. Petra ob 14.55).

Ze ob tej uri, ko se je zbralo na stadionu okrog 12.000 ljudi, je bil krasen pogled na prostor z množico, ki je kljub vročini vztrajala na soncu, prepevala in molila.

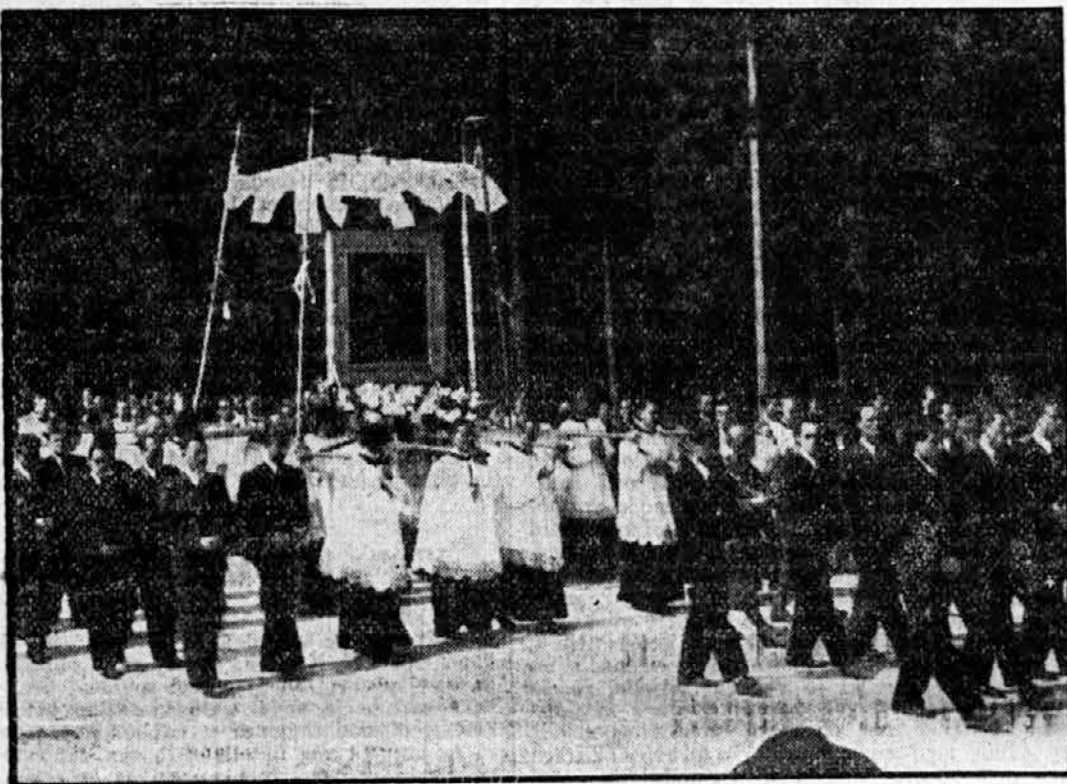
Ob tri četrti na 5 je začel škof dr. Gregorij Rožman moliti: »Pod Tvoje varstvo pribežimo...« To molitev je opravilo s škofom vse ljudstvo. Potem pa je kot vesela pesem hitela pred podobo Marije Pomagaj molitev vsega našega ljudstva: »Raduj se, nebeska Kraljica, aleluja, zakaj Gospod, ki si ga bila vredna nositi, aleluja, je res vstal, aleluja.« In sonce je pošiljalo svoje tople žarke, v njihovih pramenih so se pa lesketali snežni kosmi, ki jih je veter nosil z zelenih planin ter jih je kakor kadilo pošiljalo k in mimo Marijine podobe proti rakovniški cerkvi h Kristusu v Najsvetejšem.

Ob petih že 2480 šesterostopov — 14.880 ljudi

Šempetrska procesija je bila izredno velika in dolga. 25 minut je trajala, da se je vsa razvrstila skozi vhod na slavnostni prostor.

Ob 5 so prišli na Rakovnik Bežigradčani, kmalu za njimi pa procesiji iz Šiške in Kosez. Ob 5.20 se je začela pomikati skozi vhod procesija Marijinega Oznanjenja. Zaključila se je ob tri četrti na 6. 3.900 naštetih šesterostopov ali 22.800 ljudi je bilo zdaj na stadionu! Za to procesijo je prišlo na slavnostni prostor še okoli 2000 drugih ljudi, tako da se je zbralo pri tej ljudski pobož-

Nadaljevanje na 3. strani

Brezjanska Marija v procesiji.

na, nejeverna celo tam, kjer bi bilo najmanj pričakovati.

Ta Ljubljana, ki jo vsi ljubimo, a vendar moramo to grenko resnico o njej zapisati, je v soboto krenila — vsaj simbolično — na pot tiste pokore, ki jo dela ljudstvo v boju zoper sovražnike božje in svoje. Zgrnila se je v mogočnih množicah, z odkritosrčno molitvijo in tudi z odkritosrčnimi solzami okoli brezjanske Marije Pomagaj, kraljice našega ljudstva, simbola naše duhovne edinosti in duhovne skupnosti. Pred tisto svetinjo, ki je poldrug vek ve za vse bolečine, stiske in hrepenenja našega ljudstva, je v soboto pokleknila tudi Ljubljana, in sicer tako odkritosrčno in prepričljivo, da zdaj ne more biti o njej nobenega dvoma, v katerem taboru hoče biti: v taboru božjem kakor vse naše ljudstvo, ki je sto in stoletja iskalo pomoči in rešitve tam, kjer jo dobi slehernik, kadar mu je vse drugo na svetu odpovedalo. Nepozabni prizori, ki jih je človek doživljal pri tej veličastni priliki na vseh poteh, ki so vodila množice na prostor sobotnih pobožnosti, solze, prošnje, molitve nešteti tisočev, pesem, ki je kakor neugasljiv ogenj vrela kar naprej in naprej pod nebo, k vznjožju Nje, ki je njena mila podoba stala v zlatem okviru pred našimi očmi — vse to je dokaz, ki mu lahko verjamemo in ki ga je vse naše ljudstvo, najbolj pa Ljubljana sama, lahko vesela in je lahko srečna ob njem. Vrednote, ki so v njem, so poročstvo za vse, kar se nam vsem čel lepo in najgledljive hrepenenja vredno.

V naslednjem podajamo površen prikaz zunanega poteka pretresljive sobotne verske manifestacije v Ljubljani. Najlepša doživetja in pa sadovi, ki jih je rodila, bodo ostala skrita v dušah tistih štiridesetih tisočev, ki so v procesiji ali kot gledalci sodelovali pri ljubljanskem spokornem romanju pred podobo Marije Pomagaj. Procesija ni bila kaka uradna parada, zato ne bomo naštevali po imenu nikogar, ki se je je udeležil. Kdor je šel z njo, je šel kot ponizen in skesan ud našega verskega občestva — in prav v tej brezimni enodušnosti je njena veličina in njen splošni pomen.

Mesto je zaživelo v prazničnem razpoloženju

Ljubljana se je za sobotno pobožnost pripravljala že vse dopoldne. Mesto je že v dopoldanskih urah zaživelo v prazničnem razpoloženju in mnogi so v duhu pomembnega dneva pustili delo, popoldne pa se vzdržali tudi obiskov v gostilnah, kavarnah, trgovinah in drugih javnih lokalih.

Ze okrog ene popoldne so se začele množice ljudstva zbirati pred svojimi župnimi cerkvami, mladina pa na določenih prostorih ali v solah, od koder je hitela, da se priključi prošnji procesiji na Rakovnik.

Procesije iz 10 ljubljanskih župnij

Prva procesija se je začela razvijati z Viča ob 13.50. Tisoči Vičanov so se zvrstili za svojim župnikom in se pomikali po Tržaški, Zavetiški, Mencingerjevi, Kopaljski in Kolezijski cesti za veliko trnovsko procesijo, ki se je razvila izpred trnovske cerkve ob 14.40 in se pomikala po Cerkveni ulici. Krakovskem nasipu čez most na trg Sv. Jakoba. Ljudstvo je ves čas molilo

Tisoči Moščanov in Šempetrčanov

Tudi v Mostah je bila sobota bolj podobna prazniku kakor delavniku. Vse se je pripravljalo, da bo spet videlo milostno podobo Marije Pomagaj, h kateri so se vsi v stiskah zatekali. Pa ne samo taki, ki obiščejo vsako nedeljo cerkev, ampak tudi številni, ki jim ne moremo očitati, da bi delali gnečo v cerkvah, so se prišli pokloniti Mariji.

V obeh spokornih procesijah se je zbralo okrog 7000 ljudi. Moščanska procesija se je pomikala po Jakličevi, Ciglarjevi, Društveni, Zaloški, Sv. Petra cesti na Poljansko in Vodnikov trg, kjer se je priključila stolni procesiji. V procesijah je bilo vse: najmlajši, delavci, možje in fantje brez razlike stanu, med njimi tudi številni vseučiliški profesorji, redovniki itd. Posebno številne so bile redovnice-usmiljenke.

Tako ganljive in lepe pobožnosti naša Ljubljana še ni videla, četudi je doživela že mnogo veličastnih verskih slavi. Koga ne bi prevzela slika iz šempetrske procesije, v kateri so stopali gluhohe? Njihova usta so molčala, z vedrih obrazov pa se je zrcalilo veselje, da so se pridružili častilec brezjanske Marije Pomagaj.

Stolna procesija s podobo Marije Pomagaj

Ze pred tretjo uro se je zbrala pred stolnico tja do Vodnikovega trga množica, ki je nestrno čakala brezjansko Marijo Pomagaj. Dve leti je že ljudstvo ni videlo, dve leti se že ni ogrelo ob lepoti Njenega obraza, ki zna v trenutku spraviti ljudske množice v navdušenje in solze. Točno ob treh se je razvila iz stolnice in izpred nje velika procesija, kateri na čelu je stopal

s križem v roki — škof

v spremstvu generalnega vikarja Nadraha in dekana dr. Klinarja, za njimi pa številna duhovščina v štiristopih z akademskim starešinstvom ob strani. Za reko mož in akademsko mladino so se zvrstili pevci in pevke, za njimi bogoslovci v korzetih. Ko se je procesija že začela pomikati po ulicah, je po ulici Pred škofijo zavalovalo. Stiri in dvajset bogoslovcev je zaadelo podobo milostne Matere božje na rame in jo v spremstvu akademskih poveljnikov iz škofije na ulico. Ganljiv je bil pogled na ljudi, ki so v trumah klečali ob cesti. Solze veselja so kapljale na tla, ljudje so se smehljali in jokali hkrati. Mati, naša dobra in lepa Marija Pomagaj se je vrnila med svoje. Na krasni nosilnici je nastopila proti Rakovniku. Mati med svojim ljudstvom, ki se je odzvalo klicu k pokori. Nekdo je šla med nami, da je z nami slavila Gospoda v presv. Rešnjem Telesu. Takrat je bila vsa njena pot slavlje. Tudi včeraj ni bilo drugače.

Tisoči so stopali za Njo, tisoči so jo pozdravljali in ji peli hvalnice. Vsakomur so morale solze gristiti oči, ker je gledal obraze po cestah, kako hrepeneli so čakali nanjo. Ljudje so padali v prah, dvigali roke, nekateri na glas klicali Marijo Pomagaj. Po ulicah pa se je razlagala posvetilna pesem:

»O, Marija, ves slovenski rod
sprejmi v milostno srce.
K Tebi v srečni kličemo bridkosti.
strašno nas teži gorje,
O Marija, o Marija,

Nadaljevanje z 2. strani:

nosti okoli 25.000 ljudi. Ta udeležba je najmočnejši dokaz, da je Ljubljana v tistem taboru, kakor vse naše ljudstvo — v taboru Kristusovem!

Prihod zastopnikov oblasti

Zavedajo se, da je ta prireditev verska manifestacija vsega ljudstva. Ki jim je izročeno v skrb in varstvo, so se poglobljeno dela slovesnosti udeležili tudi najvišji zastopniki oblasti z ekse. Gaziolijem, ekse. Gambaro, zveznim tajnikom Orlandinijem, županom generalom Rupnikom ter generalom Ruggero na čelu. Visoke goste je po končanih obredih pozdravil škof dr. Gregorij Rožman.

Ob 6 je prevz. škof. g. dr. Gregorij Rožman zmoli klče pred Marijino podobo zdravomarijo, nato pa je imel naslednji govor:

Beseda našega nadpastirja

Glas naše ljube Gospe Fatimske je po 25. letih prišel tudi med nas — in mnogi so z razumevanjem sprejeli in spoznali, da nosi v sebi rešitev sveta iz sedanjih stisk — tudi našo rešitev. Po Mariji Fatimski nas Gospod Bog opominja na nujnost, resnično nujnost, da se varujemo greha, ko je Gospod že vse preveč žaljen in da zadoščamo za toliko žalitve božje Dobrote in Pravičnosti z molitvijo in pokoro.

Na ta božji opomin, ki je bil po Mariji vsemu svetu razodet, smo danes v spokorni procesiji prišli sem, da pred najbolj češčenjo podobo Marije Pomagaj napravimo trdne sklepe za bodočnost. Tako bomo stori, kar stori, moremo, da bo čimprej bila ura božjega usmiljenja za nas in ves svet.

Kaj nam je storiti? Trojno! Prvič: priznati, da smo grešili. Ponizno in skesano se potrkajmo na prsi in iz gubljenim sinom priznajmo: »Oče, grešil sem zoper nebesa in pred teboje (Lk 15, 18) in s cestinjarjem v templju prosimo: »Bog, bodi milostljiv meni grešniku!« (Lk 18, 13). Skesana ponižnost pritegne nase Boga, da se do nas skloni, nas usmili sprejme in nas prizanesljivo sodi.

Drugo je, da moramo za naprej pustiti greh, se ga skrbno ogibati in varovati, da vnovič ne bomo Boga žalili, zlasti ne s tistimi velikimi grehi, ki izzivajo božjo Pravičnost, da nas kaznuje s tem, da moramo uživati grenke sadove lastnih grehov in lastne zlobe. Z drugimi besedami: spreobrniti in poboljšati se moramo — najprej mi sami in ne čakati, da se bodo drugi prej spreobrnil.

Tretje je, da moramo zadoščevati za vse grehe, za svoje in za grehe drugih, zlasti zakrknjenih grešnikov, ki z zlobno voljo Boga žalijo. Zadoščevati z molitvijo in pokoro. »Trebja je delati pokoro. Če se bodo ljudje spokorili, jim bo naš Gospod še prizanesel. Če pa ne bodo spremenili življenja, bo prišla kazen.« In vidite, prišla je — ker se ljudje niso spokorili. In če se tudi zdaj ne bodo, bo stiska vedno hujša in se bo človeški rod sam uničil v medsebojni borbi brez usmiljenja in brez pameti.

Zadoščevati hočemo. Najprej z molitvijo. Mati Marija sama želi, da storimo to z molitvijo rožnega venca. Radi ji obljubimo, da ga bomo molili, kakor že zdaj zase, skupno v družinah in cerkvah.

Predragi v Gospodu! V naših rokah je, da skrajšamo dneve stiske in olajšamo gorje. Sami se resno in temeljito spreobrnimo, da bomo veselo in vztrajno po volji božji delali in živeli, za grehe nespokornih pa zadoščujemo z molitvijo in pokoro. To je naša verska in narodna dolžnost. Vzemimo jo resno in izpolnimo jo zvesto!

Lucija, ki je v Fatimi nebeško Gospo videla in z njo govorila, je nedavno zatrjevala, da Portugalska se ni dosti storila, da bi bila božjo Pravičnost popolnoma potolazila, še se mora v marsičem poboljšati in spreobrnjenje mora še več sre zjeti. Če to velja o Portugalski, ki se je popolnoma spremenila in kjer je ves narod z malimi izjemami v duhu spokornosti postal res Marijin narod — kaj velja šele o nas! O nas, ki komaj prvi korak k resnični spreobrnitvi začnemo. Začeli smo s pobožnostjo prvih sobot, nadaljevali s pripravo na skupno posvetitev, ki bo jutri, današnja spokorna procesija je nov korak — a ne mislimo, da smo s tem vse stori, Nadaljujmo vedno bolj, vedno vestneje in vedno resneje. S te poti ne stopimo več, vztrajajmo na njej. Spreobrnitev mora biti trajna. Tu pred našo ljubljeno narodno svetinjo, pred milostno podobo brezjanske Marije Pomagaj, pred katero smo toliko molili, toliko milosti in pomoči dobili, sklenimo resno in trdno, da hočemo v bodoče živeti po božjih zapovedih, jih sebi in narodu izbrati za trdni temelj, na katerem bomo gradili lepše in srečnejše življenje in to zdaj jasno in glasno skupno obljubimo:

Marija, pomoč kristjanov!

V času, ko se posvečujemo tvojemu brezmadežnemu Srcu,

slovesno izjavljamo:

Gospodovih dni ne bomo skrunili s hlapčevskimi deli in grešnim veseljem, temveč jih posvečali, hodili k maši in pridigi —

Bogokletna beseda ne bo prišla iz naših ust. — Z grehi nečistosti ne bomo omadeževali svojih src —

Zahtevam nespodobne mode se ne bomo vda-jali, ker nečemo hudo žaliti našega Gospoda —

Zakonsko in družinsko življenje bomo živeli tako, kakor Bog hoče —

Ogibali se bomo grde sebičnosti in nizkega sovraštva, krivdičnosti in grehov jezika —

Skrbeli bomo, da izginejo ti grehi iz našega naroda —

Molili bomo vsak dan rožni venec, zlasti po naših družinah —

Zadoščevali bomo tudi naprej Jezusovemu in Tvojemu Srcu s pobožnostjo prvih petkov in prvih sobot —

To bodi vodilo in pravilo našega življenja! Marija, stoj nam ob strani! Pomagaj nam!

Amen.

To slovesno zaobljubno molitev je s škofom vred molila vsa ogromna množica na glas. Po končanem govoru so bogoslovci zapeli psalm »Usmili se me, o Gospode. Med tem časom so iz rakovniške cerkve prinesli Najsvetejšo in ga postavili na oltar na stadionu. Ko se je oglasil po mikrofoni poziv k počastitvi Najsvetejšega, je zadonel po stadionu pesem Kristusovega zmago-slavlja:

»Mogočno se dvigni naš sprev iz srca, pozdrav Rešeniku, Vladoj sveta! Kristus kraljuj, Kristus zmaguj!«

Nato je prevzvišeni podelil blagoslov, po molitvi v spravo za bogokletje pa je bila pobožnost na stadionu zaključena.

Nepozabni trenutki

Kot je bilo določeno, se je 20 minut čez 6 začela pomikati stolna procesija s podobo Marije Pomagaj nazaj v mesto.

Trenutki ljudskega slovesa od Marije Pomagaj

na stadionu bodo ostali vsem udeležencem v ganljivem spominu — 25.000 grl je pelo Marijine pesmi, iz 25.000 grl se je glasila pesem ljubezni in zvestobe, pesem gorečih prošnji Mariji.

Ko so bogoslovci dvignili Marijino podobo, da jo odnesejo v stolnico, kjer bo v bodoče stala vsem vernikom v češčenje in tolažbo, je zaplapolalo po vsem stadionu 25.000 belih robcov v tih pozdrav Mariji Pomagaj. Marijine pesmi niso utihle vse do takrat, dokler se ni ob 7 zadnji udeleženec priključil procesiji in romal

z Marijo nazaj v stolnico

Stolni procesiji, ki se je pričela pomikati s stadiona s škofom na čelu, se je pridružila vsa množica, prepevajoč Marijine pesmi prav do stolnice, kjer so postavili Marijino podobo na desno stran cerkvene ladje. Stolnica je bila slavnostno razsvetljena.

Ljudstvo se kar ni moglo ločiti od Marije Pomagaj in do pozne ure so skupaj prihajali njeni častilci.

Mrak je že legal na ljubljanske ulice, ko so se množice ljudstva razhajale, polne vere, upanja in ljubezni, na svoje domove, ogrete z Marijino ljubeznijo in v svesti si, da Marija ne bo nikogar pozabila, ki se bo k Njej zatekel. Naše ljudstvo se je vedno z zaupanjem zatekalo k Mariji, zato se je bo v bodočnosti še bolj oklenilo.

Slovesna skupna posvetitev v stolnici

Več kakor pet mesecev se je Ljubljana pripravljala na 30. maj, zaključni dan vseh pobožnosti na čast Srcu Marijinemu. Včeraj pa se je z vso škofijo v duhu zbirala v stolnici in v ljubljanskih cerkvah in naš nadpastir dr. Gregorij Rožman je posvetil vso škofijo Mariji.

Procesije in posvetitvene pobožnosti po deželi

Kakor da je naše ljudstvo že slišalo tople besede sv. očeta in njegova navodila Sloven-cem, izrečena g. dr. Blatniku prav za priložnost skupne posvetitve nas vseh Mariji, se je ljudstvo po iskrenem in gorečem opravljanju pobožnosti prvih petkov in prvih sobot v soboto in včeraj posvečalo Mariji. V vseh krajih so donele Marijine hvalnice, povsod se je razlegala šmarnična pesem in vse naše ljudstvo je bilo v duhu z nami na Rakovniku, kamor je Ljubljana ponesla svojo brezjansko Marijo Pomagaj. V številnih krajih po škofiji so bile včeraj spokorne in prošnje procesije in ljud-

Pa tudi v drugih ljubljanskih cerkvah so bile skupne posvetitve, povsod so jih opravili najslavnejše. Verniki so polnili cerkve vse dopoldne, zato je bilo v posameznih cerkvah več posvetitvenih pobožnosti.

stvo je s svojimi duhovniki v mnogih krajih boso stopalo za križem preko polj in travnikov za Marijino podobo.

Tako bo ostala včerajšnja posvetitvena nedelja za naše ljudstvo zares zgodovinski dan. Zaključimo poročilo o teh pobožnostih z željo našega nadpastirja, ki je dejal pred posvetitvijo v stolnici: »Tako smo se posvetili Srcu Marijinemu in ji obljubili pred našo najsvetejšo podobo, da bomo uravnali vse naše življenje po Njej in ga obnovljali tudi v bodočnosti v duhu velikega dneva našega naroda — 30. maja.«

Slovensko vseučilišče se je posvetilo Marijinemu varstvu

Zdi se, da živimo v časih skrivnostnega obiskanja. Val navdušenja je zajel množice in naše ljudstvo je darovalo svoja srca Mariji.

Tega skrivnostnega obiskanja je bilo deležno tudi slovensko vseučilišče. Kar spontano se je porodilo med akademsko mladino misel: tudi mi smo Marijina mladina, tudi mi se hočemo posvetiti Njenemu Srcu. Po seminarjih in predavalnicah so zrasli Marijini oltarčki, na stotine mladine se je zbralo od njih in klicalo: »Spomni se Marija, da smo Tvoje ljudstvo!«

Slovensko vseučilišče se preraja v krvi svojih mučnikov, v krvi, ki so seme pogumnih kristjanov. Prvo posvetitev so pričeli zgodovinarji. Pred sliko brezjanske Marije, ki jo je za to priložnost naslikal akademik-umetnostni zgodovinar, so prosili: »Spomni se Marija, da si Ti naše upanje!« — Tem so sledili še drugi

seminarji: slavisti, romanisti, klasični filologi, matematiki. Ljudje, ki so v teh dneh hodili mimo vseučiliške knjižnice, so se začudeno ozirali, postajali in prisluhnili: v prostorih najvišjega učnega zavoda done Marijine pesmi.

V petek so se posvetili še pravniki, tehniki in medicinci. En sam klic je privlel iz mladih src: »Hočemo prevlado duha, nečemo, da bi bil tehnični napredek narodom v prokletstvo, boriti se hočemo proti lažni svobodi znanosti.«

V soboto so se v Križankah zbrali slušatelji vseh fakultet h skupni posvetitvi. Po maši, ki jo je daroval vseučiliški profesor Janžekovič, je g. prorektor Slavič izročil vseučilišče Marijinemu varstvu. Kakor da bi vstal duh davnih vitezo, ki so za Kristusa osvobodili sveto deželo! Naše slovensko vseučilišče so krasile rože njenih mučencev, z mladino pa prihaja nov čas!

Marijanske akademije v Unionu in Lichtenturnu — najlepši zaključek verskih slovesnosti

Velike verske pobožnosti na čast brezjanske Marije je najlepše zaključila mladina. Po številnih prireditvah in posvetitvah v šolah je priredila slavnostno marijansko akademijo še srednješolska mladina, ki je nastopila v Unionu v nedeljo ob 11 dopoldne. Vsa akademija, katere so se udeležili škof dr. Gregorij Rožman, ravnatelj zavodov, starši in mladina, je bila ena sama mogočna hvalnica Mariji in pravo umetniško doživetje. Vse skupne in posamezne točke sporeda je mladina izvedla z ljubeznijo in ogrela vse udeležence. Nastop trstotih pevcev, moškega zbora, deklamacije, nastopi mladinskih orkestro in simbolične slike

so bila zrcala nastopajoče mladine, ki se je potrudila, da dostojno s svojimi vzgojitelji proslavi svojo Mater.

Tudi dekleta I. državne realne gimnazije so priredila v dvorani Lichtenturnovega zavoda poldrugo uro trajajočo akademijo s pravestrim sporedom. Bilo je več pevskih točk in nekaj deklamacij, med katerimi je bila najlepša in današnjim časom najbolj primerna »Mati molči, ki jo je deklamirala v narodni noši Kopriva Tanja. Po kratkem odmoru so dekleta zaigrala igrice iz življenja Fatimskih vidcev »Bili so trije otroci, ki je ganila vse navzoče.

Hermes je po premočni igri odpravil Tobačno tovarno

Žabjak : Mladika 4:4

Kot predtekma h glavni tekmi sta se srečali na zelenem polju enajstotici Žabjeka in Mladike. Po rezultatih, ki jih je dosegel v zadnjem času Žabjek, smo upravičeno pričakovali napeto nogometno borbo, in takšna je tudi bila. Še več: bila je preveč temperamentna, da ne rečem surova. Da, še najbolje jo bomo označili, če rečemo, da je bila vzor igre, kakršna ne sme biti.

Start se je vrstil za startom, eden bolj surov od drugega in le nesreča v nesreči je bila, da je sodnikova piščalka le bolj poredko zabrlizgala. Fantje na eni in drugi strani so se spričo tega seveda bohotno razvijali kar se surovosti tiče in tako je prišlo do skrajnih surovosti, knock-outiranja, prerivanja, intervencij (še celo iz publike), izključenj, nezvestosti in še drugih reči, ki jih ne maramo navajati, da ne bomo za prihodnje odvrgli od nogometnih igršč še tiste, ki včeraj niso mogli priti na Ljubljano. Da, takšna je bila predtekma.

Ne delajmo nobenih ovinkov in povejmo vsakemu, kar mu gre. Tako velja za včerajšnjo surovost, levi delež sodniku, ki ni znal, ali ni hotel zaježiti val surovosti že v začetnih minutah. V interesu sporta je, da sodniki drž igralce na vajetih in za vsako ceno preprečijo surovo igro. Če ne bo v bodoče, kar se sodnikov tiče, bolje, bomo posvetili takim sodnikom pretežno večino razpoložljivega prostora in jim povedali tudi kaj, kar jim ne bo prav.

Tekma je ostala neodločena, kaj sportnega s tega srečanja pa ne gre, da bi napisali. Vse je bilo preveč podivjano, divje, surovo. Za tak nogomet, hvala!

Sodil je g. Pušenjak.

Hermes : Tobačna tovarna 2:0

Včeraj je bila na sporedu važna prvenstvena tekma prvega razreda, ki naj dokaže, ali je Tobačna tovarna zares zasluzila, da je zmagala v prvem srečanju (rezultat pa je pozneje zaradi nepravilnosti Zveza razveljavila v Hermesovo korist), in ali se je Hermes v resnici tako popravil, kot smo videli pri tekmi z Marsom, in če se mu bo posrečilo tudi tokrat spraviti obse točki in se spraviti skupaj z Ljubljano na prvo mesto.

Hermesanski priistaži so morali biti včeraj zadovoljni s svojimi iz prvega moštva, saj so bili v vsem utešeni. Moštvo je zmagovalo, če si ogleđamo rezultat, po igri v polju pa je rezultat 2:0 še veliko premalo izražen, saj so imeli Hermesani v polju skoraj celo igro glavno besedo.

Hermes je včeraj zaigral dobro. Moštvo je bilo lepo povezano, oddajanje zadovoljivo, dovolj streljanja, tudi startali so fantje in tako smo mogli biti s Hermežansko enajstotico kar zadovoljni. Napak bi bilo pohvaliti tega in onega, saj so bili vsi dobri, vsi so opravili svojo dolžnost, kakor je treba, da so potem želi skupaj sad poldrugournega tekanja in borbe za zogo.

Od Tobačne tovarne smo pričakovali mnogo več, kakor pa nam je pokazala. Prvi začetki so kazali, da bo borba vroča in da ne bo šlo vse po žnorce, saj so se Tobakarji v igro zagrizli kot se znajo menda samo oni. Da imajo Hermežani trde nasprotnike pred seboj, so se tudi zavedali. Imamo vtis, da je moštvo Tobačne tovarne od tekme do tekme slabše in da je od velike noči njihova forma padla za najmanj polovico. Nekateri poedinci, posebno obrambni trio, so može na mestu, dobro je zasedeno tudi mesto srednjega krilca, v napadu pa sta spet samo dva moža. Take pomanjkljive vrzeli so bile tudi pri včerajšnji postavi. Sicer so se fantje trudili, kar so se mogli, vidno pa so bili oslavljeni, ko jim je sodnik čisto upravičeno in edino pravilno izključil najboljšega napadalca Dr. Nagodeta iz igre zaradi zares nešportnega napada na nasprotnega igralca.

Čeprav so bili tako Tobakarji znatno oslavljeni, so vendar od časa do časa uprizorili nekaj nevarnih prodorov in naredili zmedo v Hermežanski obrambi. Vsi taki napadi so se izjalovili, ker ni bilo pravih igralcev. Že samo, če bi bil na levem krilu igralec na mestu, bi včeraj lahko zabili najmanj tri gole. Tako pa... Da je Tobačna tovarna igro že vnaprej izgubila, je zakrivil izključenj Nagode, saj če bi ostal, bi bila borba ostra, in ne moremo reči, kako bi se igra končala. Gotovo pa bi bila mnogo bolj izravnana kot pa je bila.

Prvi polčas je ostal brez gola. Da so gli Tobakarji v garderobo brez gola, se imajo za hvaliti odličnemu vratarju, ki je zaigral včeraj prav dobro in le dve žogi sta ga ukani, ter branilcem, ki sta dala tudi prav dobro partijo. Vse garanje v pomočniški in napadalni vrsti pa je slonelo na Janušu, Kostanjšku in Maru. Sicer so imeli Hermežani v polju premoč, vendar pa jih Tobakarji niso pustili do strela. Moči oslavljenih pa so v drugem delu igre pojenjavale, le obramba je vzdržala do konca in samo dvakrat položila orožje. Oba gola je zabil Bačnik; bila sta lepa in posebno prvi. Šele ko je padel drugi gol, so se oddahnili Hermežani kot njihovi navijači. Vedeli so, da bodo fantje rezultat obdržali, če ga ne bodo še

Predstavnitvo Perugije v Ljubljani

V Ljubljano je prispelo predstavništvo starodavnega italijanskega mesta Perugije ter je v soboto, 29. t. m. ob 9.30 perugijski župan g. Agostini z dvema mestnima svetovalcema v spremstvu generala g. Maggiore Pernija v mestni hiši obiskal ljubljanske župana generala Leona Rupnika. Predstavnitvo slavne Perugije je požel dobrodoščilo župan general Rupnik v spremstvu generalnega tajnika Franca Jantgaja, načelnika finančnega oddelka dr. Grošlja in svojih tajnikov. Župan Perugije je izrekel pozdrave Perugije županu in ljubljanskemu prebivalstvu ter posebno poudarjal prijazno lepoto Ljubljane. Z velikim zanimanjem je obduoval slikovito magistratno dvorišče s kipi italijanskih kiparjev Robbe in Tolmesingerja, prav pohvalno se je pa izrazil tudi o delih slikarja Ivana Vavpotiča in slikarice Ivane Kobilice v veliki dvorani, naposled si je pa predstavništvo z velikim zanimanjem ogledalo model Emone in model Valvasorjeve Ljubljane. V spomin na prijateljski obisk predstavnitva mesta Perugije je župan general Rupnik izročil perugijskemu županu medaljo mesta Ljubljane. Po prisrčnem razgovoru se je predstavništvo ljubezni-vo poslovilo. Ob 11 je župan general Rupnik s svojim osebnim tajnikom predstavništvo mesta Perugije vrnil obisk s prošnjo, naj sporoči prebivalstvu Perugije najtoplejše pozdrave Ljubljane in s prisrčno željo po čim prejšnjem svidenju.

Nov čas zatemnitve

Po odloku Visokega komisariata je s 1. junijem določen nov čas zatemnitve: zjutraj ob 4.30, zvečer ob 22.

LJUBLJANA

Koledar

Nedelja, 30. velikega travna: Ivana Orleanska, devica in mučenica; Feliks I., papež in mučenec.

Ponedeljek, 31. velikega travna: Križev teden; Srednica milosti; Angela, devica in ustanov. reda.

Obvestila

Ob obletnici mučeniške smrti učiteljice Ivanke Novak-Skrabčeve bo v torek, 1. junija, maša zadušnica ob 7 v Ehrlichovi kapeli Ciri-lovega akademskega doma.

Opozarjamo na ponovitve Tomčeve kantate »Križev pot«, ki bo v sredo, dne 2. junija, ob 7 v ljubljanski stolnici. Z glasbeno analizo posameznih postaj bomo nadaljevali v jutrišnji številki. Ponovitev bo v rokah Franje Golobove, alt-solo, Julija Betetta bas-solo, monsignorja Stanka Premrla — orgle in pevskega zbora Glasbene Matice. Umetniško vodstvo bo imel ravnatelj Polič. S spremljevanjem orgel in z izvedbo v stolnici bo delo veličastno vplivalo na poslušalce. Predprodaja vstopnic v Knjigarni Glasbene Matice.

Vse posetnike nocošnjega XV. simfoničnega koncerta opozarjamo, da bo začetek koncerta točno ob pol 7 v veliki unionski dvorani. Koncert bo pod umetniškim vodstvom dirigenta Nika Stritofa. Kot solist sodeluje pri tem koncertu pianist Anton Trost. Spored je naslednji: 1. Novak: Slovaška suita; 2. Zandonai: Trentinska rapsodija; 3. Čajkovski: Koncert za klavir in orkester v b-molu op. 23. Solist-pianist Anton Trost. Predprodaja vstopnic je v Knjigarni Glasbene Matice, od 6 dalje pa v veži pred koncertno dvorano.

Obrtniki iz Ljubljane in okolice, ki rabijo sukanec in imajo še neizrabljene bone, naj jih nemudoma predložijo Odseku za obrtništvo, Copova ulica 1, radi Zigosanja z imenom trgovca, pri katerem bodo dobili sukanec.

Samo še ta teden bo odprta razstava v Jaki-pičevem paviljonu. Zato izrabite ta teden, da si ogledate najnovejša dela naših slikarjev in kiparjev: Z. Kalina, Kregarja, Mušiča, Omsera, Putriha in Sedeja. Razstavljenih je 80 del. Posebej pa še opozarjamo že danes na vodstvo po razstavi, ki bo v četrtek, 3. t. m., ob 11. Vodil bo predsednik DSLU prof. Saša Santel.

Spored koncerta na dveh klavirjih, ki bo v petek, dne 4. junija ob 7 zvečer v veliki filharmonični dvorani, bo naslednji: 1. Mozart: Sonata v D-duru; 2. Schumann: Andante z variacijami op. 46; 3. Chopin: Rondo op. 73; 4. Clementi: Druga sonata; 5. Brahms: Valček op. 39; 6. Infante: Trije andaluški plesi. Koncertni spored bo izvajala odlična umetniška dvojica pianista: Rio in Gregoria Nardí. Oba sijajno uigrana pianista, ki se posvečata zgolj koncertni izvedbi originalnih del, ki so pisani za igranje na dveh klavirjih. Za seboj fmatu bogato in uspešno umetniško pot. Njun koncert v Ljubljani bo v petek, dne 4. junija, ob 7 zvečer v veliki filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v Knjigarni Glasbene Matice.

Opozorilo konzumentom

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino obvešča vse potrošnike mesta Ljubljane, da si bodo v mesecu juniju lahko nabavili na odrezek B 100 gr kondenzirane parađiznika, in sicer pri sledečih tržkah: A. Sarabon, J. Verlič, I. Jelatin in Nabavna za-druga uslužbenecv drž. železnice.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Ponedeljek, 31. maja, ob 16: »Pastirček in princezak«. Mladinska predstava. Zaključena prireditve za GILL.

Torek, 1. junija: Zaprto.

Sreda, 2. junija, ob 18.30: »V Ljubljano jo dajmo«. Red Sreda.

Opera:

Ponedeljek, 31. maja: Zaprto.

Torek, 1. junija, ob 18: »Vnebozvetje B. D. M.« Oratorij. Red A.

Sreda, 2. junija, ob 18: »Prodana nevesta«. — Red B.

Četrtek, 3. junija, ob 18: »Evgenij Onjegin«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

povečali. Pa je ostalo samo pri dveh golih, kar je bilo dovolj za piki in prvo mesto, ki si ga do prihodnje nedelje dele z Ljubljano. Oba imata po šest točk.

Tekmo je sodil g. Mehle, ki je opravil svojo nelahko nalogo kar dobro. V kali je zatrl vsak poskus surove igre in upravičeno izključil preveč vročkrvnega ter tako pripeljal igro do srečnega konca.

Vič jun. : Ljubljana jun. 1:0
Mladika jun. : Hermes jun. 3:0
Tob. tovarna jun. : Mars jun. 5:1
Žabjak rez. : Vič rez. 4:2
Mladika rez. : Tob. tov. rez. 10:0

Ruske ceste

Posebno poglavje, ki ga pri sedanjih bojih na vzhodnem bojišču ne smemo prezreti

Kdor ne pozna evropskega vzhoda in bere doma vojna poročila ter si na podlagi njih in drugih popisov v časopisih in revijah skuša ustvariti sliko razmer, ki vladajo zdaj na vzhodnem bojišču, mu bo vedno znova stopalo pred oči vprašanje, kakšne so prav za prav ruske ceste. V filmih gleda, kako se poleti mučijo motorna vozila po zvoženih cestah, da bi prišla kam naprej, ali pa, če gre gladko, kako so te ceste daleč naokrog zavite v oblake prahu. Vidi, kako se spomladi ali jeseni kolea vdirajo do pest v blato, ali pa vozijo po vodi, ki človeku sega do kolen. Vse to pa se ne dogaja morda kje na stranskih cestah in potih, pač pa na glavnih, ki poleg železnic predstavljajo edino prometno zvezo med posameznimi mesti.

Tako se človek res upravičeno vpraša, kako vendar to, da se država, kakor je Rusija, v mirnem času zadovoljuje s tako pomankljivim cestnim omrežjem. Morda bi kdo celo mislil, da so gospodarji tega ogromnega vzhodno-evropskega prostora imeli kak poseben pomislek proti temu, da se zgradi dobro cestno omrežje.

V širnih pokrajinah vzhodne Evrope tudi ne moremo pričakovati, da bi bilo cestno omrežje tako gosto, kakor je na primer v deželah zahodne Evrope. Čim redkeje je prebivalstvo naseljeno, tem manj je navadno cest, kar je tudi čisto razumljivo. In ta gostota cestnega omrežja pada, čim bolj gremo proti vzhodu.

Potem pa je treba pomisliti tudi na to, da

čete ne gredo samo po glavnih cestah

pri svojem prodiranju ali umikanju, pač pa morajo ubirati tudi stranske poti ali pa iti tudi preko ozemlja, kjer cest sploh ni. Tudi težki avtomobili, tanki in druga motorna vozila morajo navadno voziti po takšnih cestah, ki zanje gotovo niso bile nikdar namenjene. Cestno omrežje v Rusiji ima na sebi značaj pokrajine, ki je preko nje speljano. Poljedelstvo igra glavno vlogo pri tem in so ceste zato po veliki večini takšne, da zadoščajo prometu z navadnimi vozovi s konjsko vprego. Primitivni ruski podeželski voz, ki je vanj vprežen lahek konjiček, se povsod in vsak čas lahko prebije dalje.

Pozabiti tudi ne smemo, da v Rusiji traja zima 6—7 mesecev, vroče poletje pa štiri mesece. Vmes sta spomladanska in jesenska prehodna doba, ki traja tri do štiri tedne.

Pozimi se cestno vprašanje rešuje samo

ker ceste tedaj trdno zamrznejo. Njihovi temelji postanejo trdni, da so pa še lažje prehodne, pa poskrbi sneg, ki zamele globoke jame, ki so se bile v njih naredile ob jesenskih povodnjih. Zima torej ceste lepo zgleda. Ni treba drugega, ko tu pa tam včasih odstranijo sneg, ki ga je preveč na debelo nametlo po cestah, in s tem je cestno vprašanje za večji del leta samo po sebi rešeno. Ponemud je sicer treba zaposliti s kidanjem snega veliko število delavcev in zato izdati le precej denarja, a v Rusiji je delovnih moči dovolj, kako pa jih plačujejo, pa ni važno, vsaj za oblasti ne. Dolga in ostra zima daje tudi priliko, da se vzpostavi med kraji, ki so v ostalih letnih časih takorekoč odrezani od ostalega sveta, prometna zveza. Zaledenele ceste omogočijo, da ljudstvo lahko po njih navozi na primer zadostne količine lesa iz močvirnatih krajev, ki so od pomladi do jeseni — razen v dobi najbolj vročega in suhega poletja — nedostopni. V vročih mesecih ruskega poletja se ceste dobrega osuše in je po njih mogoče voziti, če jih spomladansko in jesensko deževje ter povodnji le niso preveč razdejale.

Spomladansko in jesensko »brezpotje«

Obe prehodni dobi, namreč čas, ko mrz popusti in se začne tajati sneg, ter čas jesenskega deževja, sta dobi, ko v Rusiji cestno omrežje pokriva voda ali blato in je zato za vsak večji promet neuporabno. Toda tudi cestam je treba priznati, če jih hočemo ohraniti v dobrem stanju. Tako je pač vedno bilo. Rusi so uvedli za to posebno besedo »brezpotje« (besputica) in se v tej dobi tolajijo s svojimi »ničevci«. V teh časih je promet mogoč le z vozovi, ki so vanje vpreženi lahki konjički.

Iz vseh teh razlogov v Rusiji že od nekdaj niso posvečali nobene posebne pozornosti vprašanju graditve cest, vsaj takšnih ne, ki bi jih

človek na tako širnem prostoru pričakoval. Le redko kje vidiš v Rusiji cesto, ki ima trdne temelje. Po veliki večini so to zvožene poti.

Na zemljevidu in v resnici...

Če si ogledamo zemljevid ruskega ozemlja, vidimo na njem narisane lepe rdeče črte, ki naj bi pomenile dobre, široke ceste. Vsak vojak, ki se zdaj bori na vzhodnem bojišču, pa ve, da je precej nevarno misliti, da te rdeče črte pomenijo takšne ceste, kakor jih vidimo na primer v Srednji Evropi. Velika večina teh cest je v samih ovinkih, ki se vlečejo po neizmerni pokrajini. Speljali so jih tako, da so se lepo izognili kakim čerem ali premehkim tlom. Te poti so postale »ceste« šele po obnovi prejšnjih prometnih žil med posameznimi kraji. Če jih človek ni prej poznal, lahko na njih doživi najlepša presenečenja. V nekaterih primerih so morali celo ugotoviti, da cest, ki so bile načrtane na zemljevidu, v resnici sploh nikjer ni. Na zemljevidu so jih narisali, čeprav so jih imeli šele v načrtu. Težko si je misliti, da bi jih bili narisali zato, da bi koga s tem preslepili. Če pa na zemljevidih načrtane ceste tudi res obstoje, kažejo najrazličnejše načine gradnje ali nedograjenosti. Ta ali ona občina je svojim cestam položila trdne temelje le do tja, od koder je imela kakšne koristi od tega, na primer do glavnega polja ali do gozda, od koder je dobivala les. Potem pa takšne ceste navadno zmanjka, oziroma se nadaljuje kot slaba poljska ali gozdna pot, polna zajed in jarkov, ali pa se izgubi kje na močvirnatem svetu in se na drugi strani potem nenadno spet nadaljuje. Tako je navadno kaj dobro preskrbljeno za spremembo...

Malomarnost tudi pri glavnih cestah

Pa tudi velike ravne ceste, ravne tako, kakor bi jih potegnili z ravnilom, ceste, ki sekajo široke pokrajine sto in sto kilometrov daleč, so v svoji gradnji pomankljive. Pri graditvi teh ravnih prometnih žil med posameznimi pokrajinami se niso ozirali na močvirni svet, čeprav bi se ga bili lahko s čisto majhnim ovinkom izognili. Na takšnih mestih niso nič kaj preveč skrbno zgrajene. Zgodi se, da se človek vozi zdaj po gladki asfaltni cesti s hitrostjo 80 km na uro, nenadno pa se mora skoraj ustaviti, ker naleti na skrajno slabo, več kilometrov dolgo, z debelim prodrom posuto cesto, ki ni niti dobro zavarovana. Marsikje so ceste ostale v takšnem stanju zato, ker je za njihovo popolno dograditev namenjeni denar izginil v žepih tistih, ki jim ni bil namenjen.

V krajih »črne zemlje«

Na področju »črne zemlje« v Južni Rusiji so izkoristili okolnost, da postanejo tam v vročih poletnih mesecih tla zelo trda in so gradili posebne vrste cest. Gradili so jih tako, da niso polagali trdnih kamnitih temeljev, pač pa so enostavno navozili na progo, po kateri naj bi tekla cesta, gruč. Izkopali so na obeh straneh jarke ter zložili in zgledili cestno površje. Ob lepem suhem vremenu je po takšnih cestah mogoče voziti, čeprav vozila dvigajo prah na debelo. Kadar pa je mokro, deževno vreme, pa pod kolesjem vse kar leze. V mirnem času so jih Rusi navadno enostavno zaprli in tako ukinili promet po njih. Le ob njih so ljudje smeli voziti z navadnimi vozovi. Razumljivo je, da takšne ceste ne morejo ustrezati zahtevam sodobne vojske. Človek pa se naravnost čudi, če pomisli, da so v mirnem času morale zadoščati prometu med velikimi mesti.

»Revščina prometnih zvez« le premagana

Če pomislimo, da se vojna ne odigrava samo na velikih, širokih cestah, pač pa da se morajo sprednji vojaški oddelki prebijati preko širnega ozemlja med njimi po zanemarnjenih potih, nam postanejo takoj jasne vse težave, ki nanje naletavajo pri svojem prodiranju čete, dovozi iz zaledja in kako neprijetno nalogo imajo tisti, ki morajo ceste sproti graditi. Da so bile vse te težave doslej še vedno premagane, je zasluga naših vojakov in delavskih oddelkov, ki so se tako ovenčali s posebno slavo.

Pa tudi vodstvo je storilo mnogo. Moralo je premagati ne samo težave, ki jih nudijo ogromne razdalje, ter težave vojskovanja na velikem prostoru, temveč tudi brezpotje in revščino prometnih zvez. (»Pester Lloyd«.)

ob sončnem zahodu proti jugu, potem smo krenili znova proti jugu, nekoliko v jugozahodno smer, in sicer na pot proti Kanarskim otokom.

Sobota, 4. avgusta. — Pluli v jugozahodno smer, nekoliko obrnjeno proti jugu.

Nedelja, 5. avgusta. — Podnevi in ponoči prepluli 40 morskih milj.

Ponedeljek, 6. avgusta. — Na ladji »Pinta« se je prelomilo in odtrgalo krmilo. Tej ladji je poveljeval Martin Alonso Pinzon. Po preiskavi Kristofa Quintara, lastnika ladje, ki se je zelo potegoval za to potovanje, je poškodbo zakrivil — vsaj tako se je mislilo in sumilo — neki Gomez Rascon.

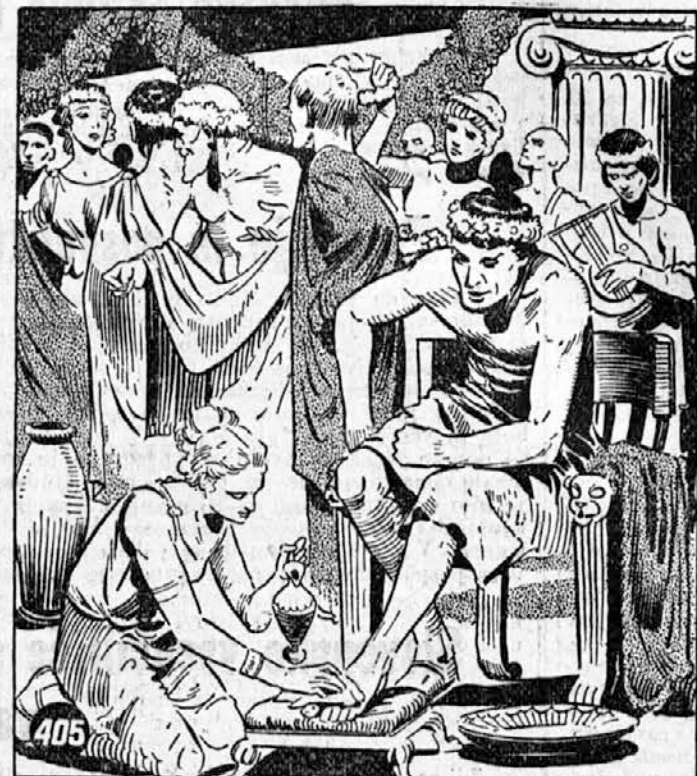
Torek, 7. avgusta. — Na »Pint« se je znova odlomilo krmilo. Popravili so ga in obpluli otok Lanzarita, ki je eden izmed Kanarskih otokov. Ves dan in noč so prepluli 25 morskih milj.

Sreda, 8. avgusta. — Pojavila so se različna mnenja med piloti vseh treh ladij glede pozicije, na kateri so se nahajali. Kolomb je bil tisti, ki je zadel pravo. Hotel je dospeti do velikega Kanarskega otoka, kjer je hotel pustiti ladjo Pinta: zavoljo slabega stanja njenega krmila in vzeti potrebne količine vode. Hotel je ladjo nadomestiti s kako drugo, če bi jo dobil. Toda ta dan niso mogli prispeti do velikega Kanarskega otoka.

Četrtek, 9. avgusta do 5. septembra. — Do noči na nedeljo 12. avgusta Kolomb ni mogel pripluti do Gomere in »Pinta« je z Martinom Alonsom Pinzonom ostala na njegov ukaz ob obrežju velikega Kanarskega otoka, ker ni mogla več pluti. Potem je admiral priplul do tega otoka (Teneriffe) in z velikimi napori in marljivostjo njega, Martina Alonsa in ostalih se jim je posrečilo »Pinto« odlično popraviti. Nazadnje so pristali v Gomeri. Videli so, kako so ogromni zubli bruhali iz gorske verige, ki je na otoku Teneriffa najvišja. Zaobrnilo so jadra na Nihi. 2. septembra je bila »Pinta« popravljena.

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

Kratke za robom

Francija se za vojni čas odpoveduje velesejmom. Poročilo iz Pariza pravi, da je francoski ministerski svet sklenil, da Francija ves čas, dokler bo trajala vojna, ne bo priredila nobenega velesejma in se tudi ne bo udeležila kakšne velesejske prireditve v tujini.

Kava iz grozja. Madžarska vlada je dala dovoljenje, da se sme iz grozdnih pečka izdelovati kavin nadomestek. Po kavarnah in drugih podobnih javnih obratih bo odslej dovoljeno točiti ljudem le takšno kavo, v kateri ne eme biti več ko 5 odstotkov prave kave.

Starost dreves je zelo različna. Nekatera ostanejo pri življenju komaj nekaj let, druga pa celo več tisočletij. Prirodopisci menijo, da od vseh dreves, kar jih je na zemlji, doseže najvišjo starost tako imenovana adandonija: celih 5000 let. Za njim bi sledila po vrsti: platana (4000 let), cipresa (3000 let), kostanj (1200) hrast (1200), jelka (1200) in lipa (1000 let).

7,7 milijard potnikov se je vozilo lani po nemških cestnih železnicah, pišejo iz Berlina. Število te vrste potnikov je zadnja leta zelo poskočilo. Leta 1941 se je v Nemčiji vozilo s tramvajem 6,6 milijard, leta 1939 pa komaj 4 milijarde ljudi. Če pomislimo, da živi danes na vsej zemlji okrog 2,03 milijarde ljudi, so nemški tramvaji lani prepeljali skoro štirikrat toliko ljudi, kakor jih je na svetu!

0 rejnih malih živali na Gorenjskem pravi »Karawanken Bote«, da skušajo dobiti na različne načine žito ali žitne proizvode, da bi imeli pri rejli malih živali boljše uspehe. S tem pa pridejo v navzkrižje z obstoječimi predpisi. Žito in krmilna sredstva smejo pridelovalci prodajati samo takim osebam ali tvežkam, ki imajo dovoljenje za nakup od prehranjevalnih uradov in imajo ustrezne tiskovine.

širite najboljši slovenski

Tukaj pove Kolomb, da so mnogi čestiti Španci, prebivalci na otoku Ferro in v Gomeri, zagotavljali, da so vsako leto videli neko zemljo zahodno od Kanarskih otokov. Tudi drugi prebivalci Gomere so pod prisego izpovedovali ravno isto.

Kolomb pristavlja, da se spominja, ko je bil l. 1484 še na Portugalskem, da je pred kralja prišel nek mož z otoka Madera in zaprosil za eno ladjo, s katero bi mogel prispeti na neko zemljo, ki se je vsako leto pojavljala vedno na istem mestu.

Zraven pa še pravi, da se spominja, da so podobne stvari pripovedovali tudi na Azorih. Vsi so se strinjali glede velikosti te zemlje, glede njenih posebnosti in glede položaja na morju.

Nato je natovoril ladje z vodo, lesom in mesom in oskrbel tudi ljudi, katere je bil poprej pustil na Gomeri, ko je odšel na Kanarski otok zavoljo popravila »Pinte«, nakar je končno v četrtek, 6. septembra, razpel jadra in s svojimi tremi ladjami odplul izpred Gomere.

Po neznanem morju.

Četrtek, 6. septembra. — Kolomb je zjutraj tega dne odplul iz Gomere in krenil v smer, ki je začetek njegovega potovanja. In izvedel je od neke ladje, ki je prihajala od otoka Ferro, da tam okrog prežijo tri portugalske ladje z namenom, da bi ga zajele. Ta naklep se je moral poroditi v glavi kralja Ivana zavoljo jeze, katere ga je popadla, ker je Kolomb odšel v Kastilijo in stopil v službo tamkajšnjega vladarja.

Plul je ves dan in vso noč v popolnem brezvetrju in zjutraj se je nahajal med Gomeri in Teneriffe.

Petek, 7. septembra. — Ves petek in soboto do treh ponoči je imel neprijetno vožnjo zaradi brezvetrja.

Sobota, 8. septembra. — Ob treh ponoči je začel vleči severozahodni veter in Kolomb je krenil v smer proti zahodu. Podnevi in ponoči je naredil pot okroglo 9 morskih milj.

Kolomb odkriva Ameriko

»In odpotoval sem iz mesta Granada 12. maja istega leta 1492, in sicer v soboto ter odšel v mestce Palos, morsko pristanišče, da bi tam opremil tri ladje, posebej preurejene za to podjetje. Odšel sem iz tega pristanišča, dobro oskrbljen z živežem in mornarji v petek tretjega avgusta istega leta, pol ure pred vzhodom sonca ter krenil v smer proti Kanarskim otokom, ki spadajo v pristojnost Vaših Veličanstev in leže v imenovanem oceanu, da bi od tam začel svoje potovanje in plul tako dolgo, dokler ne bi prispel do Indije in opravil pri tamkajšnjih knezih poslanstva, katero sta mi poverili Vaši Veličanstvi, in tako dovršil nalogo, katero sem si bil naložil.«

»In zato sem se odločil, da bom nadvse marljivo dan za dnem popisoval vse dogodke tega potovanja, vse, kar bom videl in doživel. Dalje, Presvetla kneza, bom istočasno ponoči zapisoval vse, kar se bo dogodilo čez dan, in podnevi, kar se bo pripetilo ponoči. Sklenil sem izdelati novo plovno karto, na kateri bom zaznamoval pozicijo morja in zemelj na oceanu. Razen tega bom sestavil knjigo, v kateri bom zarisal prav vse tako po zemljepisni dolžini, kakor po zemljepisni širini.«

»Da bom pa mogel storiti vse to, bom moral pozabiti na spanje in posvečati obilo pozornosti plovbi, kajti le takisto bom zmogel storiti svojo nalogo.«

»Te naloge bodo izredno težavne.«

Od Palosa na Kanarsko otočje.

Petek, 5. avgusta 1492. — Odpluli smo 3. avgusta 1492 ob osmih skozi zaporo pristanišča Saltes in nato krepko zavili